

Podsumowanie realizacji Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego w 2015 roku

Urząd
Marszałkowski
Województwa
Małopolskiego

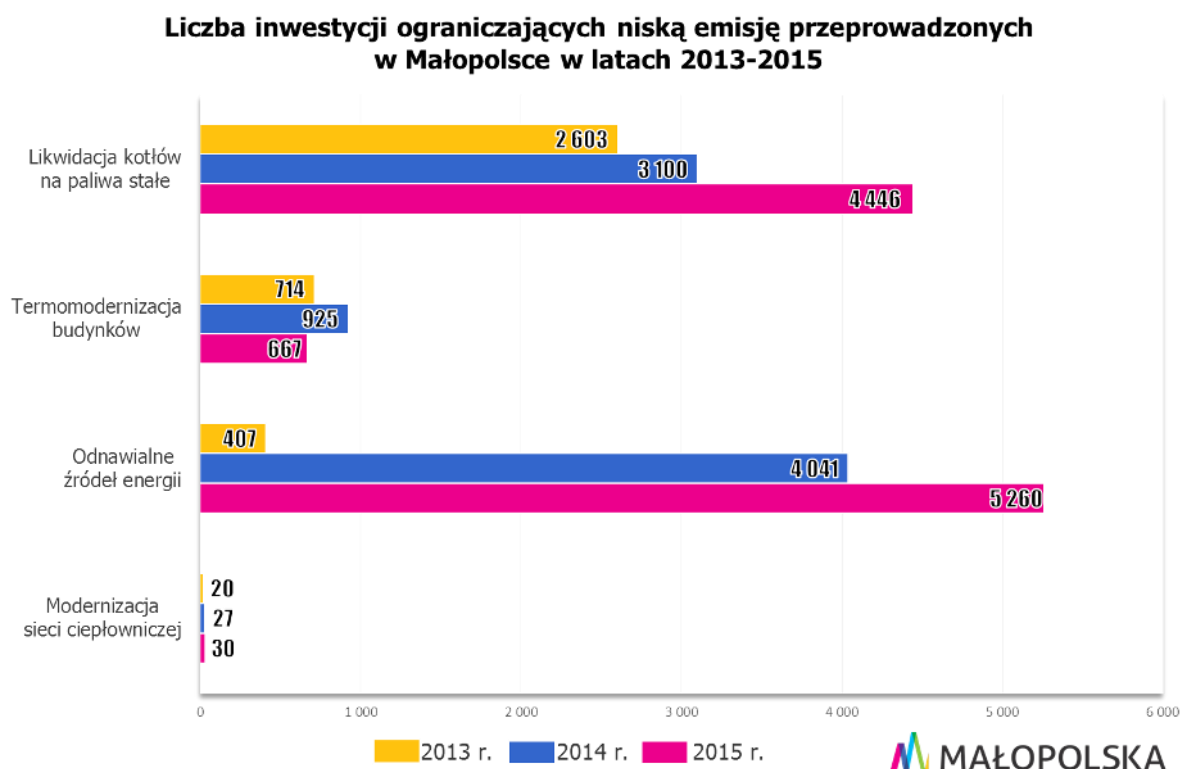
I. Wstęp

Podsumowanie realizacji Programu ochrony powietrza zostało opracowane na podstawie sprawozdań przygotowywanych przez gminy i powiaty. Sprawozdania za 2015 rok przekazały wszystkie gminy i powiaty z terenu województwa małopolskiego.

II. Inwestycje w zakresie ograniczenia emisji powierzchniowej

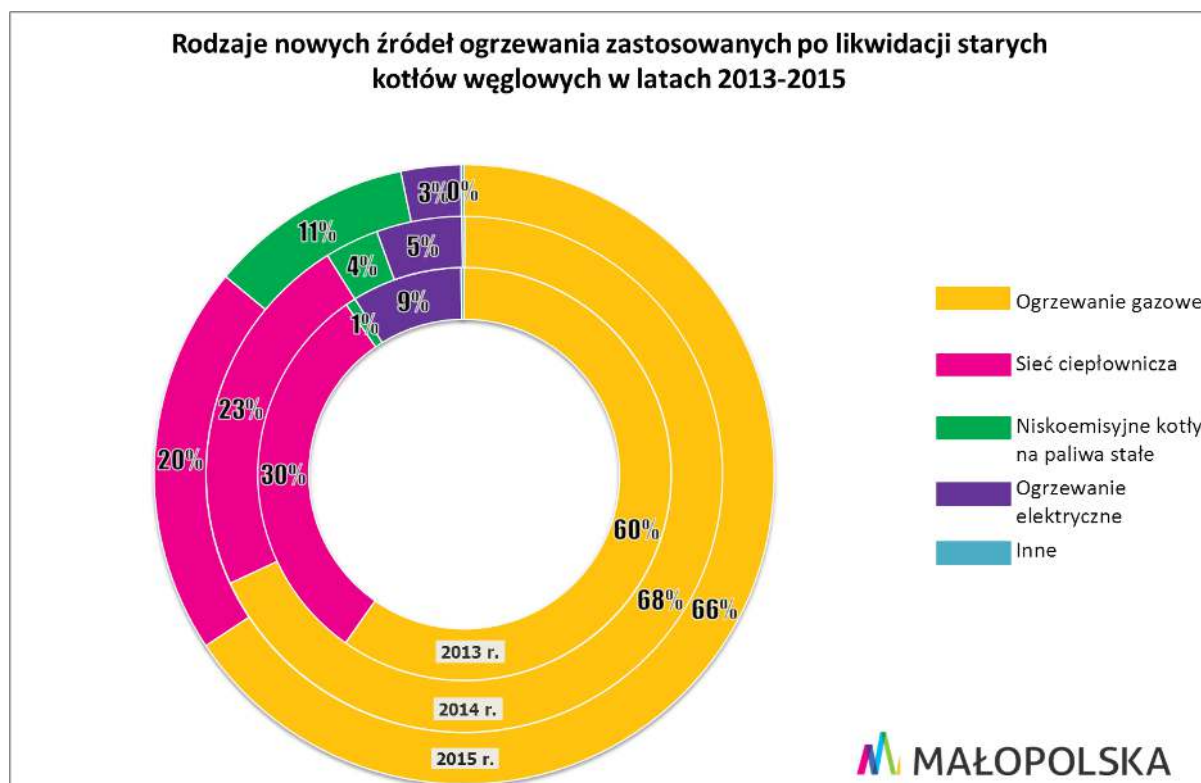
Rodzaje przeprowadzonych inwestycji

W 2015 roku na terenie Małopolski przeprowadzono ponad 10 tys. inwestycji z zakresu ograniczania emisji powierzchniowej. Inwestycje obejmowały likwidację kotłów na paliwo stałe (4446), termomodernizację (667), zastosowanie odnawialnego źródła energii (5260) czy modernizację sieci ciepłowniczej (30). Poniżej zamieszczono zestawienie zrealizowanych w 2015 roku działań ograniczających niską emisję. Dla porównania przedstawiono również dane za rok 2013 oraz 2014.

Zlikwidowano 4446 starych, niskosprawnych pieców i kotłów wykorzystujących paliwa stałe. Zastępczym urządzeniem grzewczym stały się przede wszystkim kotły gazowe (66%), podłączenie do sieci ciepłowniczej (20%), niskoemisyjne kotły na paliwa stałe (11%) i ogrzewanie elektryczne (3%). Gminy z największym zakresem rzeczowym w likwidacji niskosprawnych urządzeń grzewczych to Kraków (2918 szt.), Sucha Beskidzka (476 szt.), Nowy Sącz (200 szt.), Tarnów (136 szt.), Andrychów (72 szt.), Miasto Jordanów (71 szt.), Miechów (70 szt.), Kęty (61 szt.), Chrzanów (56 szt.), Chelmek (49 szt.), Libiąż (47 szt.), Wieprz (46 szt.) i Trzebinia (41 szt.).

Spośród 90 gmin wskazanych Programem ochrony powietrza dla województwa małopolskiego do likwidacji starych, niskosprawnych urządzeń grzewczych na paliwa stałe jedynie 37 przeprowadziło to działanie. W latach 2013-2015 w Małopolsce wymienionych zostało zaledwie około 10 tys. kotłów węglowych. Tymczasem zgodnie z Programem ochrony powietrza dla województwa małopolskiego do 2023 r. wymiana powinna objąć około 155 tys. kotłów w Małopolsce.

Przeprowadzona w 2015 roku termomodernizacja dotyczyła 239 budynków publicznych oraz 428 budynków mieszkalnych. Pełna termomodernizacja obejmująca docieplenie ścian zewnętrznych, stropów oraz wymianę okien stanowiła zaledwie 9% termomodernizowanych obiektów. Termomodernizacji częściowej polegającej na ociepleniu ścian lub stropodachu poddanych zostało 21% obiektów, a w 65% budynków wymieniono stolarkę okienną. W pozostałych obiektach (5%) np. wymieniono drzwi zewnętrzne, zmodernizowano instalację c.o., zamontowano termoregulatory przygrzejnikowe. Najwięcej inwestycji termomodernizacyjnych przeprowadzono w Krakowie (412 budynków), Chrzanowie (25 budynków), Kętach (21 budynków), Tarnowie (21 budynków).

W 5260 obiektach wykorzystano odnawialne źródło energii. Najczęściej wybieranym alternatywnym źródłem były panele słoneczne (99%). Gminy, w których najczęściej wykorzystano odnawialnych źródeł energii to Kamienica (699 obiektów), Wieliczka (439 obiektów), Mszana Dolna (380 obiektów), Niepołomice (321 obiektów), Myślenice (319 obiektów) oraz Skawina (315 obiektów). Realizacja inwestycji odbywała się głównie w ramach środków finansowych ze Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy.

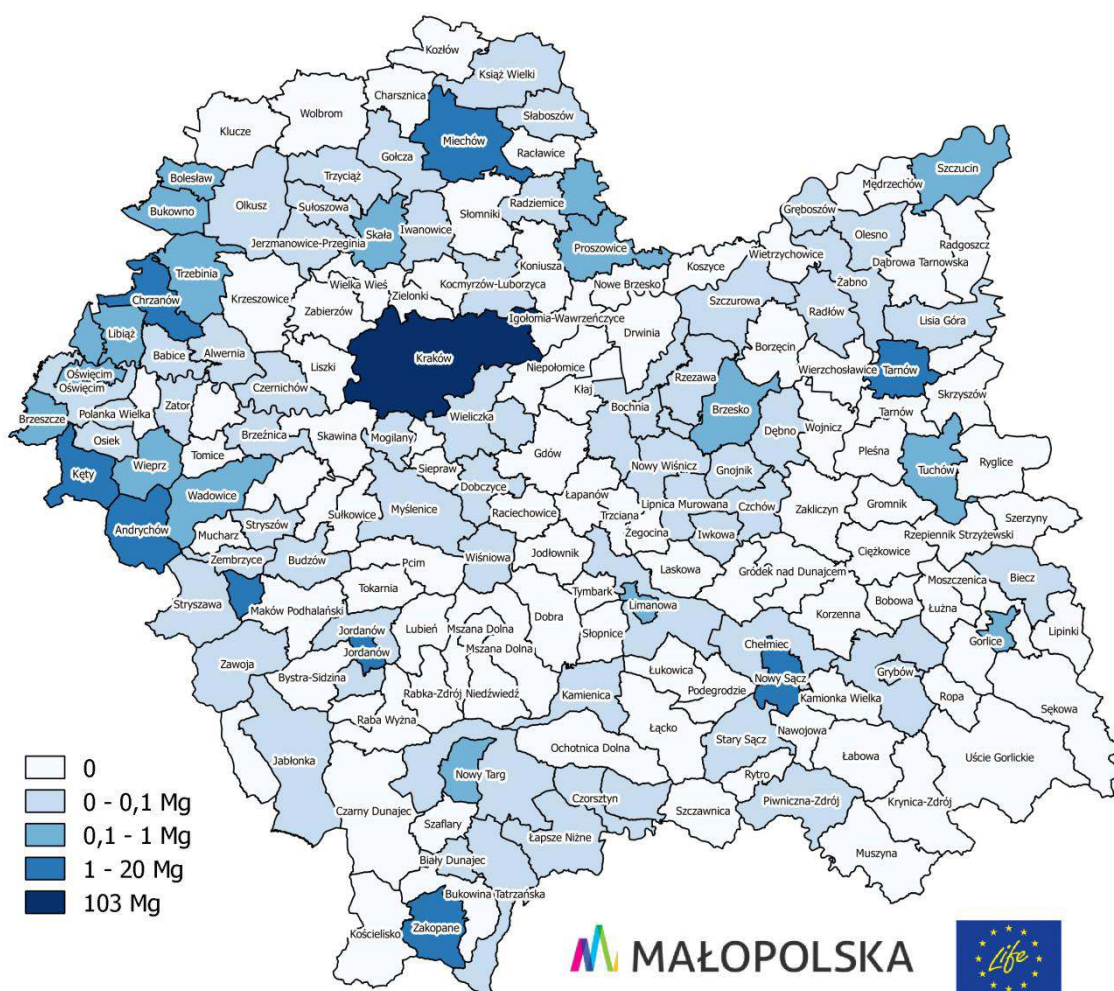
Zgodnie z przekazanymi sprawozdaniami za 2015 r., 24 gminy z 90 zobowiązanych Programem ochrony powietrza dla województwa małopolskiego do realizacji działań ograniczających emisję powierzchniową nie zrealizowały w tym zakresie żadnych inwestycji. Gminy te to: Bystra Sidzina, Czarny Dunajec, Kamionka Wielka, Kocmyrzów – Luborzyca,

Krzeszowice, Lanckorona, Liszki, Maków Podhalański, Pleśna, Poronin, Rabka Zdrój, Siepraw, Słomniki, Spytkowice (pow. Nowotarski), Sułkowice, Świątniki Górne, Tarnów (wiejska), Tokarnia, Tomice, Wielka Wieś, Wierzchosławice, Wojnicz, Wolbrom, Zielonki.

Koszty działań

Koszt realizacji inwestycji związanych z ograniczeniem emisji powierzchniowej oszacowano na poziomie 235 mln zł, w tym 125 mln zł stanowiło dofinansowanie zewnętrzne. Największe nakłady finansowe na zadania z zakresu ograniczania emisji powierzchniowej poniosła gmina: Kraków (68,8 mln zł), Tarnów (17,6 mln zł), Chrzanów (11 mln zł), Kamienica (8 mln zł), Wieliczka (7,9 mln zł).

Efekty redukcji pyłu PM₁₀ w Małopolsce w 2015r.

Osiągnięte efekty ekologiczne

Działania w zakresie ograniczenia emisji powierzchniowej podejmowane przez gminy i powiaty pozwoliły na redukcję emisji pyłu PM₁₀ oraz PM_{2,5} na poziomie 150 Mg oraz benzo(a)pirenu o ok. 65 kg. Największy efekt ekologiczny redukcji emisji pyłu PM₁₀ osiągnięto w Krakowie (102,55 Mg), Suchej Beskidzkiej (15,59 Mg), Nowym Sączu

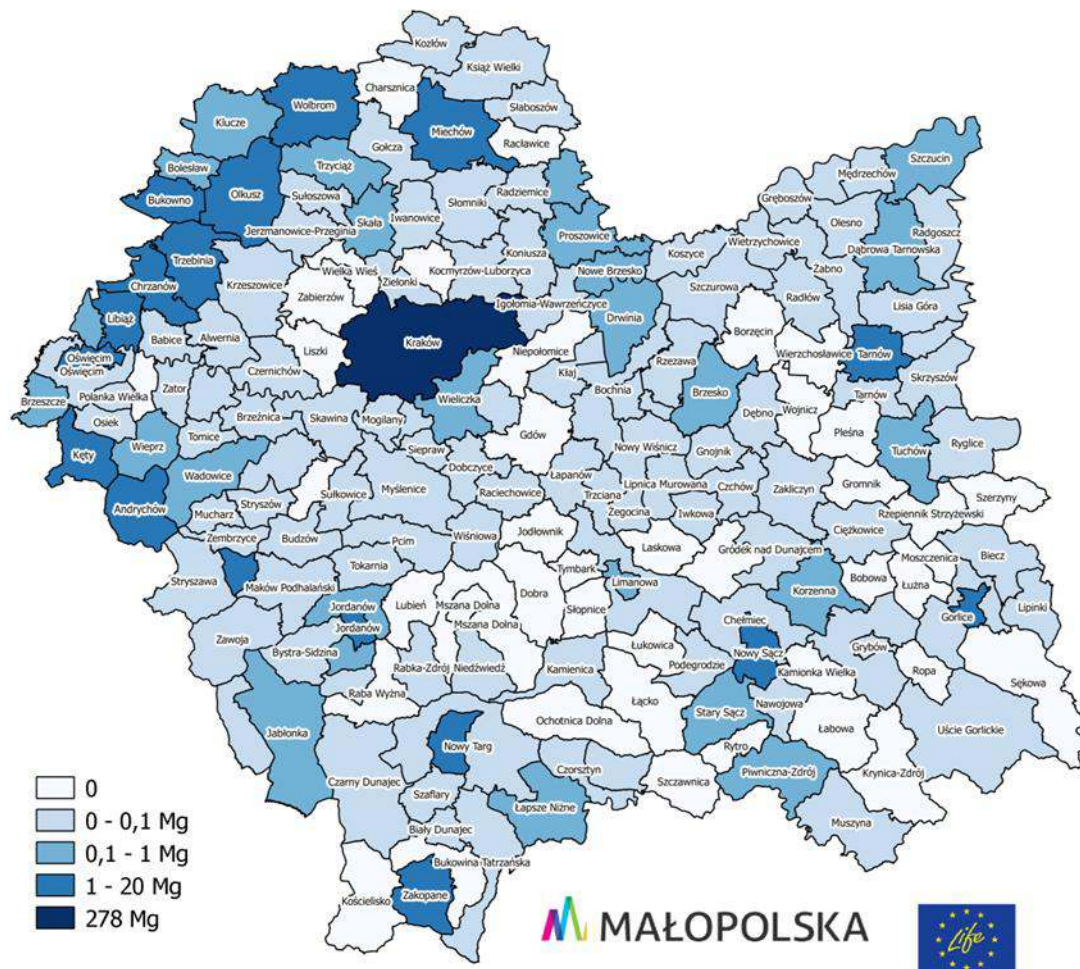
(6,79 Mg), Tarnowie (5,69 Mg), Zakopanem (3,02 Mg), Miechowie (2,56 Mg), Chrzanowie (2,09 Mg). Dodatkowym efektem tych działań była redukcja emisji dwutlenku azotu o ok. 26 Mg, dwutlenku siarki o ok. 348 Mg i dwutlenku węgla o ok. 22 tys. Mg.

Tabela 1. Poziom realizacji przez gminy celów w zakresie ograniczenia emisji pyłu PM10 wyznaczonych w Programie ochrony powietrza dla województwa małopolskiego.

Lp.	Nazwa gminy	Efekt ograniczenia emisji pyłu PM10					Procent osiągnięcia celu POP do 2023 r.
		wyznaczony w POP	osiągnięty w 2013 r.	osiągnięty w 2014 r.	osiągnięty w 2015 r.	sumarycznie 2013-2015	
1.	Kraków	885,6	82,04	93,36	102,55	277,95	31,39%
2.	Tarnów	84,20	0,61	2,69	5,69	8,99	10,67%
3.	Nowy Sącz	213,04	0,06	3,43	6,79	10,28	4,82%
4.	Andrychów	67,72	0,19	0,42	1,48	2,09	3,09%
5.	Biecz	24,93	0,00	0,02	0,01	0,03	0,12%
6.	Bochnia	32,75	0,01	0,00	0,01	0,02	0,06%
7.	Bolesław	6,89	0,36	0,07	0,18	0,61	8,80%
8.	Brzeszcze	67,58	0,03	0,03	0,19	0,25	0,36%
9.	Brzeźnica	24,22	0,02	0,02	0,01	0,05	0,19%
10.	Budzów	25,93	0,03	0,02	0,02	0,07	0,25%
11.	Bukowina Tatrzańska	39,26	0,00	0,01	0,02	0,03	0,06%
12.	Bukowno	17,20	1,01	0,38	0,42	1,81	10,54%
13.	Bystra-Sidzina	25,78	0,00	0,02	0,00	0,02	0,08%
14.	Charsznica	7,90	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%
15.	Chełmek	6,32	0,01	0,05	0,78	0,84	13,26%
16.	Chełmiec	39,45	0,00	0,00	0,05	0,05	0,11%
17.	Chrzanów	97,27	0,22	0,52	2,09	2,83	2,90%
18.	Czarny Dunajec	67,89	0,00	0,01	0,00	0,01	0,01%
19.	Czernichów	62,16	0,04	0,00	0,03	0,07	0,11%
20.	Dobczyce	31,55	0,00	0,00	0,01	0,01	0,03%
21.	Gorlice (miejska)	25,28	0,07	3,32	0,11	3,50	13,86%
22.	Grybów (miejska)	69,28	0,00	0,00	0,01	0,01	0,02%
23.	Grybów (wiejska)	24,51	0,01	0,02	0,03	0,06	0,25%
24.	Jabłonka	44,96	0,05	0,00	0,07	0,12	0,27%
25.	Jerzmanowice-Przeginia	36,05	0,00	0,00	0,01	0,01	0,01%
26.	Jordanów (miejska)	34,50	0,02	0,00	1,08	1,10	3,20%
27.	Jordanów (wiejska)	44,70	0,03	0,06	0,02	0,11	0,25%
28.	Kalwaria Zebrzydowska	55,18	0,04	0,02	0,00	0,06	0,11%
29.	Kamionka Wielka	14,32	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%
30.	Kęty	74,73	1,04	1,12	1,29	3,45	4,62%
31.	Kocmyrów-Luborzyca	40,76	0,00	0,01	0,00	0,01	0,02%
32.	Kościelisko	21,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%
33.	Krzeszowice	37,61	0,00	0,02	0,00	0,02	0,05%
34.	Lanckorona	22,94	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%
35.	Libiąż	34,55	0,31	0,39	0,86	1,56	4,52%
36.	Limanowa	39,95	0,21	0,03	0,42	0,66	1,64%
37.	Liszki	43,78	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%
38.	Lubień	24,96	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%
39.	Łapsze Niżne	20,34	0,03	0,08	0,02	0,13	0,64%
40.	Maków Podhalański	126,39	0,01	0,01	0,00	0,02	0,02%
41.	Miechów	10,2	0,01	0,38	2,56	2,95	28,88%
42.	Mogilany	23,59	0,01	0,04	0,01	0,06	0,26%

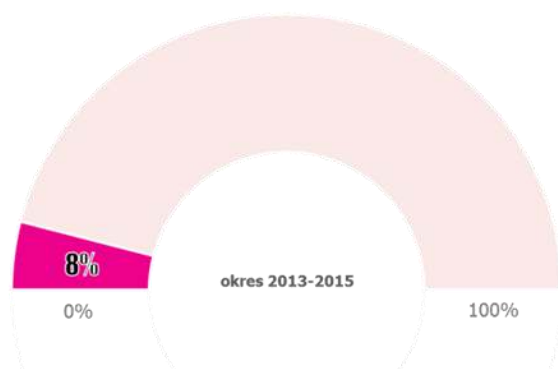
43.	Myślenice	79,12	0,03	0,00	0,05	0,08	0,09%
44.	Nawojowa	25,09	0,01	0,01	0,00	0,02	0,08%
45.	Niepołomice	24,73	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%
46.	Nowy Targ (miejska)	77,30	0,56	0,29	0,28	1,13	1,46%
47.	Nowy Targ (wiejska)	12,00	0,01	0,01	0,01	0,03	0,25%
48.	Ochotnica Dolna	7,30	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%
49.	Olkusz	84,16	3,53	0,02	0,08	3,63	4,31%
50.	Oświęcim (miejska)	44,77	0,11	0,63	0,38	1,12	2,51%
51.	Oświęcim (wiejska)	43,77	0,01	0,03	0,02	0,06	0,14%
52.	Palecznica	3,25	0,00	0,00	0,46	0,46	14,12%
53.	Pcim	36,73	0,00	0,01	0,00	0,01	0,03%
54.	Pleśna	42,34	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%
55.	Podegrodzie	26,11	0,01	0,01	0,00	0,02	0,08%
56.	Poronin	20,96	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%
57.	Proszowice	17,17	0,00	0,00	0,17	0,17	0,99%
58.	Raba Wyżna	35,61	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%
59.	Rabka Zdrój	41,58	0,04	0,00	0,00	0,04	0,10%
60.	Siepraw	16,12	0,00	0,01	0,00	0,01	0,06%
61.	Skąła	37,75	0,00	0,00	0,11	0,11	0,28%
62.	Skawina	60,08	0,08	0,00	0,00	0,08	0,13%
63.	Słomniki	67,55	0,02	0,03	0,00	0,05	0,07%
64.	Spytkowice	33,98	0,01	0,00	0,00	0,01	0,03%
65.	Stary Sącz	54,29	0,00	0,19	0,01	0,20	0,36%
66.	Stryżawa	43,5	0,00	0,00	0,01	0,01	0,01%
67.	Stryżów	23,81	0,02	0,05	0,01	0,08	0,32%
68.	Sucha Beskidzka	65,9	0,17	0,27	15,59	16,03	24,33%
69.	Sułkowice	36,59	0,00	0,01	0,00	0,01	0,03%
70.	Sułoszowa	12,73	0,00	0,00	0,01	0,01	0,04%
71.	Szczucin	11,37	0,00	0,01	0,17	0,18	1,55%
72.	Świątniki Górne	18,90	0,01	0,00	0,00	0,01	0,05%
73.	Tarnów (wiejska)	64,83	0,03	0,02	0,00	0,05	0,08%
74.	Tokarnia	21,95	0,00	0,01	0,00	0,01	0,05%
75.	Tomice	22,09	0,01	0,00	0,00	0,01	0,05%
76.	Trzebinia	75,32	0,24	0,70	0,93	1,87	2,49%
77.	Tuchów	110,52	0,03	0,01	0,12	0,16	0,14%
78.	Wadowice	29,69	0,01	0,01	0,68	0,70	2,37%
79.	Wieliczka	20,84	0,26	0,07	0,01	0,34	1,63%
80.	Wielka Wieś	20,85	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%
81.	Wieprz	22,64	0,00	0,00	0,78	0,78	3,46%
82.	Wierzchosławice	25,56	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%
83.	Wiśniowa	22,07	0,02	0,01	0,03	0,06	0,25%
84.	Wojnicz	28,95	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%
85.	Wolbrom	42,17	1,40	0,00	0,00	1,40	3,32%
86.	Zabierzów	61,11	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%
87.	Zakopane	59,16	0,02	0,22	3,02	3,26	5,51%
88.	Zawoja	23,51	0,01	0,03	0,02	0,06	0,24%
89.	Zembrzyce	21,56	0,00	0,00	0,01	0,01	0,05%
90.	Zielonki	36,86	0,01	0,00	0,00	0,01	0,03%
pozostałe gminy województwa małopolskiego nie zobowiązane Programem ochrony powietrza do realizacji działań naprawczych		-	1,67	1,82	0,96	4,45	-
SUMA		4559,3	94,75	111,03	150,67	356,45	7,82%

Efekty redukcji pyłu PM10 w Małopolsce w latach 2013-2015

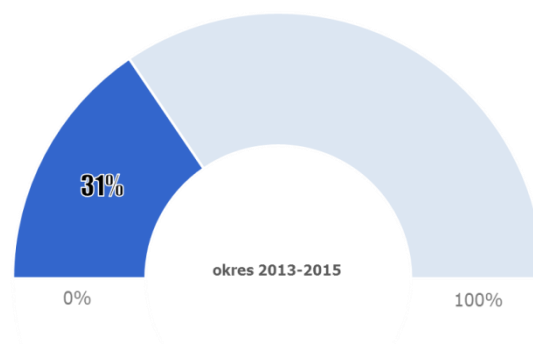

Efektem realizacji działań ograniczających emisję powierzchniową w latach 2013-2015 jest redukcja emisji pyłu PM10 o ok. 356 Mg, pyłu PM2,5 o ok. 219 Mg i benzo(a)pirenu o ok. 206 kg. Stanowi to około 7,8 % celu założonego w Programie ochrony powietrza do realizacji do 2023 r. dla województwa małopolskiego. W przypadku miasta Krakowa efekt wyniósł prawie 31% założonego celu do 2018 roku.

Stopień realizacji Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego
(cel do roku 2023)

Stopień realizacji Programu ochrony powietrza w zakresie obszaru miasta Krakowa
(cel do roku 2018)

III. Działania naprawcze wskazane Programem ochrony powietrza dla województwa małopolskiego wraz z przykładami ich realizacji na terenie Małopolski.

3.1.1.1. Wprowadzenie ograniczeń w stosowaniu paliw stałych

25 września 2015 r. Naczelny Sąd Administracyjny oddalił skargi kasacyjne złożone przez Województwo Małopolskie, Krakowski Alarm Smogowy oraz Fundację ClientEarth na wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Krakowie w sprawie przyjętej w 2013 roku przez Sejmik Województwa Małopolskiego uchwały w sprawie określenia rodzajów paliw dopuszczonych do stosowania na obszarze Gminy Miejskiej Kraków.

Zarząd Województwa Małopolskiego 15 października 2015 r. skierował do konsultacji społecznych wstępne założenia nowej uchwały dla Krakowa. Założono, iż w kotłach i ogrzewaczach pomieszczeń dopuszczone będzie stosowanie paliw gazowych, lekkiego oleju opałowego oraz biomasy, ale wyłącznie w instalacjach spełniających wymagania emisyjne określone w rozporządzeniach do dyrektywy Ecodesign. W wyniku przeprowadzonych konsultacji prawie 80% postulatów dotyczyło radykalnego zakazu stosowania paliw stałych w piecach, kotłach oraz kominkach. Prezydent Miasta Krakowa w przekazanych uwagach do założeń uchwały wnioskował za nie dopuszczeniem do stosowania biomasy z uwagi na wysoką emisję pyłu i związków z grupy WWA. Wskazał również na niewystarczający system kontroli eksploatacji instalacji.

12 listopada 2015 r. weszła w życie nowelizacja ustawy Prawo ochrony środowiska, której inicjatorem był małopolski poseł Tadeusz Arkit. Nowelizacja wprowadziła nowe brzmienie art. 96 Poś, dając możliwość:

- wprowadzenia ograniczeń stosowania nie tylko paliw, ale również wprowadzenia wymagań technicznych i parametrów emisji dla urządzeń grzewczych,
- jednoznaczne określenie obowiązkowych i opcjonalnych elementów uchwały sejmiku,
- ustawowe wyłączenie z zakresu uchwały instalacji wymagających uzyskania pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, pozwolenia zintegrowanego lub dokonania zgłoszenia,

- doprecyzowanie procedury przyjmowania uchwały sejmiku poprzez obowiązek przeprowadzenia konsultacji społecznych i opiniowania przez władze gmin.

Jednocześnie, w tym samym dniu Zarząd Województwa Małopolskiego skierował do konsultacji społecznych projekt uchwały Sejmiku Województwa Małopolskiego w sprawie wprowadzenia na obszarze Gminy Miejskiej Kraków ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw. W ramach prowadzonych konsultacji społecznych 27 listopada 2015 r. odbyło się wysłuchanie publiczne dotyczące projektu przedmiotowej uchwały. Uwagi i wnioski do projektu uchwały zgłoszone zostały przez 4 799 osób prywatnych oraz organizacji i instytucji, z czego 96,5% wniosków poparło wprowadzenie całkowitego zakazu stosowania paliw stałych w Krakowie. Ostatecznie uchwała antysmogowa dla Krakowa przyjęta została przez Sejmik Województwa Małopolskiego w dniu 15 stycznia 2016 r. Całkowity zakaz stosowania paliw stałych w kotłach, kominkach i piecach wejdzie w życie z dniem 1 września 2019 roku. Dopuszczone będzie stosowanie wyłącznie paliw gazowych i lekkiego oleju opałowego.

3.1.1.2. Realizacja gminnych programów ograniczania niskiej emisji (PONE) – eliminacja niskosprawnych urządzeń na paliwa stałe

W 2015 roku w 44 gminach z terenu Małopolski realizowane były inwestycje w zakresie likwidacji starych, niskoemisyjnych kotłów na paliwo stałe, 37 z nich to gminy wskazane w Programie ochrony powietrza do realizacji działania naprawczego w tym zakresie. Poniżej zamieszczono szczegółową informację na temat zastosowanego zastępczego źródła grzewczego.

Tabela.2 Zestawienie gmin, w których dokonano likwidacji urządzeń grzewczych na paliwo stałe wraz z informacją o zastosowanym zastępczym źródle ciepła.

	likwidacja kotła na paliwo stałe	Zastosowane zastępcze źródło grzewcze							
		miejska sieć ciepłownicza	gazowe	olejowe	Elektryczne	kocioł węglowy	kocioł węglowy o emisji pyłu poniżej 40 mg/m3	kocioł na biomasę	Odnawialne źródło energii
Alwernia	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Andrychów	72	2	16	-	-	34	20	-	-
Bolesław (pow. olkuski)	8	-	2	-	-	6	-	-	-
Brzesko	12	-	12	-	-	-	-	-	-
Brzeszcze	4	4	-	-	-	-	-	-	-
Bukowina Tatrzańska	1	-	-	-	-	1	-	-	-
Bukowno	15	-	10	-	-	5	-	-	-
Chelmek	49	-	-	-	-	14	34	1	-
Chelmiec	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Chrzanów	56	14	42	-	-	-	-	-	-
Czernichów	1	-	-	-	-	1	-	-	-
Gnojnik	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Gorlice (miasto)	3	-	3	-	-	-	-	-	-
Jabłonka	2	-	-	1	-	-	1	-	-
Jordanów (miasto)	71	-	-	-	-	6	64	1	-
Kęty	61	-	13	-	-	42	6	-	-
Kraków	2918	849	1933	-	136	-	-	-	-
Libiąż	47	-	7	-	-	18	21	1	-
Limanowa (gmina)	1	-	12	-	-	-	1	-	-

Limanowa (miasto)	12	-	-	-	-	-	-	-	-
Lisia Góra	2	-	2	-	-	-	-	-	-
Łapsze Niżne	1	-	-	-	-	-	-	1	-
Miechów	72	16	54	-	-	-	-	-	1
Myślenice	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Nowy Sącz	200	-	183	-	3	11	-	-	3
Nowy Targ (miasto)	8	-	8	-	-	-	-	-	-
Olkusz	2	2	-	-	-	-	-	-	-
Osiek	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Oświęcim (gmina)	1	-	-	-	-	14	1	-	-
Oświęcim (miasto)	38	11	7	-	-	-	6	-	-
Pałacznica	28	-	-	-	-	18	10	-	-
Piwniczna Zdrój	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Proszowice	3	1	2	-	-	-	-	-	-
Skala	2	-	2	-	-	-	-	-	-
Sucha Beskidzka	476	-	429	-	-	3	41	3	-
Szczucin	1	-	136	-	-	-	-	1	-
Tarnów	136	-	-	-	-	-	-	-	-
Trzebinia	41	-	13	-	-	26	1	1	-
Tuchów	3	-	3	-	-	-	-	-	-
Wadowice	28	-	12	-	-	-	14	2	-
Wieprz	46	-	4	-	-	41	-	1	-
Wiśniowa	1	-	-	-	-	-	1	-	-
Zakopane	17	6	8	-	-	-	-	1	2
Zawoja	1	-	-	-	-	1	-	-	-
Suma końcowa	4446	905	2918	1	139	241	221	13	6

Jednym z elementów realizacji Programu ochrony powietrza jest opracowanie przez gminy dokumentów strategicznych. Według informacji przekazanych przez 182 gminy województwa małopolskiego: 40 z nich posiada uchwalony Program Ograniczania Niskiej Emisji, 101 posiada uchwalony Plan Gospodarki Niskoemisyjnej, a 79 Założenia do gminnego planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe lub Plan zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe.

3.1.1.3. Rozbudowa i modernizacja sieci ciepłowniczych zapewniająca podłączenie nowych użytkowników

W ramach zadania prowadzona była rozbudowa sieci ciepłej (Andrychów, Kęty, Kraków, Nowy Sącz, Nowy Targ, Olkusz, Oświęcim, Zakopane) oraz jej modernizacja (Andrychów, Chrzanów, Kęty, Kraków, Oświęcim, Tarnów). Na terenie Miasta Krakowa zrealizowano 248 nowych przyłączy do miejskiej sieci ciepłowniczej.

Środki finansowe wydatkowane na realizację działań we wskazanym zakresie wyniosły ponad 81 mln zł.

3.1.1.4. Rozbudowa sieci gazowych zapewniająca podłączenie nowych użytkowników

Rozbudowa sieci gazowej wraz z przyłączeniem nowych odbiorców prowadzono w Tarnowie (85 przyłączy), Zakopanem (48 przyłączy), mieście Nowy Targ (33 przyłącza), Chrzanowie (28 przyłączy), Poroninie (22 przyłącza), Wierchosławicach (20 przyłączy), Skale (11 przyłączy), Kalwarii Zebrzydowskiej (2 przyłącza). W Krakowie podłączono do sieci

gazowej 944 odbiorców, a w mieście Oświęcim 22. Na obszarze gminy Olkusz wybudowano 1310 m gazociągu., Gmina Nawojowa również rozbudowała sieć gazową. Łączny koszt realizacji działania oszacowano na poziomie 10 mln zł.

3.1.1.5. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w celu obniżenia kosztów eksploatacyjnych ogrzewania niskoemisyjnego

W roku 2015 zainstalowano stosunkowo dużo odnawialnych źródeł energii, głównie paneli słonecznych. Celem działania jest zmniejszenie szkodliwego oddziaływania energetyki na środowisko naturalne, poprzez ograniczenie emisji szkodliwych substancji i jednocześnie wprowadzenie alternatywy dla tradycyjnych nieodnawialnych nośników energii. Aż 52 gminy realizowały inwestycje w tym zakresie.

W ramach Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy zrealizowano poniższe przedsięwzięcia:

- "Instalacja systemów energii odnawialnej w Gminach Niepołomice, Wieliczka, Skawina oraz Miechów na budynkach użyteczności publicznej oraz w domach prywatnych w ramach Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy"
- "Poprawa efektywności energetycznej i działań prośrodowiskowych dzięki wprowadzeniu systemów energii odnawialnej poprzez montaż systemów kolektorów słonecznych na terenie gminy Mszana Dolna oraz 5 gmin partnerskich" (Niedźwiedź, Kamienica, Dobra, Raba Wyżna),
- "Instalacja systemów energii odnawialnej na budynkach użyteczności publicznej oraz domach prywatnych na terenie gmin należących do Związku Gmin Dorzecza Wisłoki" (Szerzyny, Sękowa)

Z funduszu szwajcarskiego korzystała również gmina Zabierzów.

Dofinansowanie instalacji kolektorów słonecznych prowadzone było ponadto w ramach Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013 – Działanie 7.2 Poprawa jakości powietrza, zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Gminy, które skorzystały z tych środków to Pałecznica, Biskupice, Szczurowa.

Dofinansowanie do paneli fotowoltaicznych oraz kolektorów słonecznych możliwe było również z programu PROW. Skorzystały z niego gminy Kamienica (77 instalacji), Nowy Targ (60 instalacji), Ochotnica Dolna (120 instalacji), Sękowa (20 instalacji), Lubień (100 instalacji).

W ramach udzielonych dotacji w roku 2015 w Krakowie zamontowano 62 instalacji odnawialnych źródeł energii - paneli słonecznych i zrealizowano 11 inwestycji montażu pomp ciepła.

Pozostałe gminy, prowadzące działania w tym zakresie to Radłów, Radgoszcz, Jodłownik, Myślenice, Podegrodzie, Pcim, Charsznica, Sułoszowa, Gromnik, Ropa, Lipnica Wielka, Gnojnik, Korzenna, Łącko, Bukowina Tatrzańska, Słupnice, Laskowa, Zakliczyn, Łapsze Niżne, Bobowa, Chełmiec, Grybów (wiejska), Łapanów, Kozłów, Piwniczna Zdrój, Krynica Zdrój, Miasto Tarnów, Zakopane, Trzebinia, Brzeszcze, Jerzmanowice-Przeginia.

Łączny koszt realizacji powyższych działań dał wartość ok. 77 mln zł.

3.1.1.6. Termomodernizacja budynków oraz wspieranie budownictwa energooszczędnego w budownictwie mieszkaniowym

Termomodernizacja budynków i lokali mieszkalnych prowadzona była na terenie gmin: Chrzanów, Miasto Tarnów, Brzeszcze, Libiąż, Kraków, Brzesko, Chelmek, Gorlice (miasto), Proszowice, Trzebinia, Kęty, Oświęcim (miasto), Szczucin, Wadowice, Nowy Sącz, Biskupice, Miechów, Skala.

Łączny koszt realizacji działań z tego zakresu wyniósł prawie 24 mln zł.

3.1.1.7. Termomodernizacja budynków oraz wspieranie budownictwa energooszczędnego w obiektach użyteczności publicznej

Działanie realizowano na terenie 69 małopolskich gmin oraz przez Starostę Chrzanowski, Dąbrowskiego, Myślenickiego, Nowosądeckiego, Olkuskiego, Oświęcimskiego i Proszowickiego.

Województwo Małopolskie prowadzi konkurs „Małopolskie Remizy”, w ramach którego udziela dofinansowania na prace budowlano-remontowe w małopolskich remizach strażackich. W 2015 roku w ramach tego konkursu działania w zakresie termomodernizacji budynków przeprowadzono m.in. w gminach: Biskupice, Jabłonka, Krościenko nad Dunajcem, Radłów, Stary Sącz, Tuchów, Wiśniowa.

Łączny koszt środków wydatkowanych na termomodernizację budynków użyteczności publicznej wyniósł ok. 43 mln zł.

3.1.1.8. Wyeliminowanie spalania odpadów oraz ograniczenie spalania pozostałości roślinnych na powierzchni ziemi

Działania z tego zakresu przeprowadzono w 44 gminach. Realizacja działania odbywała się za pomocą funkcjonariuszy straży miejskiej, policji, w niektórych gminach również przy współudziale pracowników urzędu gminy.

Środki finansowe wyłożone na realizację tego działania oszacowano na poziomie 13 mln zł, z czego 77% wydatkowała gmina Kraków.

Krakowscy strażnicy miejscy w 2015 r. przeprowadzili 2549 kontroli instalacji grzewczych zainstalowanych w budynkach mieszkalnych i usługowych. W 392 przypadkach stwierdzono spalanie odpadów komunalnych. Wobec 216 sprawców zastosowano mandaty karne, pouczone 174 osoby, wobec 2 skierowano wnioski o ukaranie do Sądu Rejonowego. Ponadto w Krakowie strażnicy miejscy w 2015 r. ujawnili 203 przypadki spalania odpadów roślinnych i komunalnych na powierzchni ziemi. Na sprawców wykroczeń nałożono 80 mandatów karnych, pouczone 119 osób, wobec 4 skierowano wnioski o ukaranie do Sądu Rejonowego.

Pozostałe miejscowości, które także wykazały prowadzenie kontroli w zakresie gospodarki odpadami, przestrzegania zakazu spalania odpadów w domowych kotłach i piecach czy spalania pozostałości roślinnych na powierzchni ziemi to Andrychów (43 kontrole), Bukowno, Gdów (24 kontrole), Jerzmanowice-Przeginia, Kęty (478 kontroli), Krynica Zdrój, Krzeszowice, Libiąż, Michałowice (47 kontroli), Miechów, Nowy Sącz (w ramach akcji

„Kochasz dzieci nie pal śmieci” przeprowadzono 224 kontrole), Olkusz (56 kontroli), Miasto Oświęcim, Siepraw, Skala, Sucha Beskidzka, Tarnów (117 kontroli), Trzebinia (80 kontroli), Wadowice, Wieliczka (210 kontroli), Zakopane (105 kontroli), Zielonki (203 kontrole).

W ramach tego zadania, 18 gmin wskazało zbiórkę odpadów biodegradowalnych.

3.1.2.1. Rozszerzenie strefy ograniczonego ruchu oraz ograniczonego płatnego parkowania wraz z systemem parkingów typu „Parkuj i Jedź” (Park & Ride) w Krakowie

Zgodnie z zapisami Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego jednostką realizującą to działanie naprawcze jest Prezydent Miasta Krakowa.

W ramach działania wprowadzono od 1 czerwca 2015 r. ograniczony ruch w centrum miasta, strefa płatnego parkowania uległa poszerzeniu o strefę P7 (Stare Dębny), strefę P8 (Krowodrza) natomiast obszar dotychczasowej podstrefy P6I uległ rozszerzeniu do wysokości linii kolejowej. W 2015 w ramach rozpoczętego procesu projektowania parkingów w systemie "Parkuj i Jedź" (P&R) dla trzech parkingów tj. Bieżanów, Kurdwanów, Mały Płaszów Spółka uzyskała opracowaną dokumentację w skład której wchodzi: Wielobranżowa koncepcja budowy, Program Funkcjonalno-Użytkowy, decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji inwestycji oraz ostateczne Decyzje o Ustaleniu Lokalizacji Celu Publicznego dla wszystkich trzech lokalizacji.

3.1.2.2. Ograniczenie ruchu pojazdów ciężarowych

Największe miasta Małopolski tj. Kraków, Tarnów oraz Nowy Sącz są zobowiązane do realizacji powyższego działania.

Jedynie w Tarnowie wprowadzone jest już ograniczenie dla wjazdu do centrum miasta samochodów ciężarowych powyżej 18 t i w 2015 r. nie wprowadzono zmian w tym zakresie. Dodatkowo ulice odchodzące od głównych tras tranzytowych oznakowane zostały znakami B-5 i B-18 i wskazaniem ponad 5 t. Dopuszczony jest przejazd poj. służb miejskich i poj. z zezwoleniem zarządcy drogi. W ścisłym centrum miasta ograniczenia takie zostało wprowadzone za pomocą znaków B-18 „zakaz wjazdu pojazdów o rzeczywistej masie całkowitej ponad” i wskazaniem 3,5 t. Tabliczką pod znakiem dopuszczony jest przejazd pojazdów służb miejskich o dopuszczalnej masie całkowitej ponad 8 t i pojazdów z zezwoleniem zarządcy drogi, co ogranicza i ściśle limituje pojazdy wjeżdżające do centrum miasta. Oznakowanie dopuszcza przejazd pojazdów zaopatrzenia, a zezwolenia wydawane są wyłącznie w uzasadnionych przypadkach i po dokładnie określonej trasie. Z ograniczenia wyłączone jest część ulic ze względu na lokalizację bocznic kolejowej należącej do PKP CARGO i usytuowane w tym rejonie miasta obiekty, których użytkownicy korzystają z transportu ciężarowego, co nie pozwala na wprowadzenie takiego ograniczenia.

Kraków i Nowy Sącz nie wykazały przedsięwzięć w tym zakresie.

3.1.2.3. Poprawa organizacji ruchu samochodowego w miastach

Pomiędzy Województwem Małopolskim a Gminą Miejską Kraków podpisano umowę w sprawie współpracy (budowa północnej obwodnicy Krakowa) - wykonano aktualizację

materiałów stanowiących załączniki i uzupełnienie wniosku w postępowaniu o uzyskanie decyzji środowiskowych.

Zarząd Dróg i Komunikacji w Tarnowie dokonywał analizy zastosowanych rozwiązań organizacji ruchu poprzez prowadzone kontrole własne, wnioski Policji, Straży Miejskiej oraz mieszkańców miasta, w wyniku których opracowano i wprowadzono w życie projekty zmian w stałej organizacji ruchu oraz rozszerzono strefę płatnego parkowania. Wybudowano węzeł przesiadkowy z parkingami (Park & Ride).

W Czarnym Dunajcu, Krynicy Zdrój, Mieście Nowym Targu i Zielonkach wprowadzono zmianę organizacji ruchu samochodowego. W Olkuszu przebudowano ciąg pieszo-jezdny wraz z miejscami parkingowymi. W Suchej Beskidzkiej zamontowano nowe znaki pionowe i poziome.

Gmina Wieliczka poszerzyła strefę płatnego parkowania oraz podniosła stawki jednostkowe za parkowanie. Gmina Miasto Nowy Targ wprowadziła płatne miejsca postojowe w centrum zgodnie z Zarządzeniem Burmistrza Miasta Nowy Targ z dnia 6 maja 2015 r.

Łączny koszt wskazanych działań wyniósł ok. 17 mln zł.

3.1.2.4. Utrzymanie dróg w sposób ograniczający wtórną emisję zanieczyszczeń poprzez regularne mycie, remonty i poprawę stanu nawierzchni dróg.

W ramach wskazanego działania naprawczego, 138 gmin i 17 starostw powiatowych wskazało na prowadzenie remontów nawierzchni dróg, utwardzanie powierzchni nieutwardzonych, czyszczenie ulic oraz dróg, chodników, zamykanie mechaniczne ulic, polewanie, mycie dróg.

Łączny koszt działań w województwie wyniósł ok. 2,58 mld zł.

3.1.2.5. Rozwój komunikacji publicznej oraz wdrożenie energooszczędnych i niskoemisyjnych rozwiązań w transporcie publicznym

Gminy Chrzanów oraz Libiąż wprowadziły do obsługi linii komunikacyjnych po 14 autobusów zasilanych gazem ziemnym CNG i 7 autobusów spełniających normy czystości spalin Euro 5. Gmina Lipnica Murowana zainwestowała w budowę zatok autobusowych. Gmina Niepołomice pracowała nad planami mobilności i przystąpiła do projektu międzynarodowego dot. niskoemisyjnego transportu. Nowy Sącz zakupił używane autobusy typu MAN w miejsce starych i wyeksploatowanych. Gmina Miasto Nowy Targ wyznaczyła 6 nowych przystanków autobusowych w celu usprawnienia komunikacji. Zarząd Związku Komunalnego Gmin "Komunikacja Międzygminna" w Olkuszu zawierając umowy przewozowe na świadczenie usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego wymaga od operatorów posiadania autobusów z silnikiem spełniającym normy czystości spalin co najmniej EURO2, a część linii komunikacyjnych obsługiwana jest autobusami posiadającymi silniki z normą czystości spalin EURO3 i EURO4. Stary Sącz wprowadził nową linię komunikacji publicznej. Gmina Tarnów zainwestowała w zakup autobusów o zmniejszonej emisji zanieczyszczeń – EURO 6.

Na terenie Gminy Kraków w 2015 roku opracowywano dokumentację dla następujących inwestycji:

- Budowa linii KST Etap III (os. Krowodrza Górka – Górka Narodowa) wraz z budową dwupoziomowego skrzyżowania w ciągu ul. Opolskiej,
- Budowa Trasy Łagiewnickiej (węzeł "Ruczaj" - węzeł "Łagiewniki") wraz z linią tramwajową,
- Budowa linii tramwajowej KST - os. Krowodrza Górka - os. Azory,
- Budowa przystanku SKA Kraków Sanktuarium,
- Przebudowa ulicy Basztowej (na odcinku od ul. Pawiej do Długiej) – w ramach zadania planowane jest wprowadzenie zmiany organizacji ruchu - ruch jednokierunkowy (z wyjątkiem pojazdów komunikacji publicznej) oraz realizacja pasa rowerowego od strony Plant oraz przebudowa torowiska tramwajowego z wprowadzeniem przejazdu autobusów po torowisku,
- Przebudowa węzła rozjazdów Rondo Kocmyrzowskie.

Ponadto przystąpiono do budowy przystanku kolejowego Szybkiej Kolei Aglomeracyjnej przy ul. Balickiej w tym: budowy dwóch peronów przystankowych z wiatami przystankowymi, budowy wiaduktu kolejowego nad ul. Balicką w Krakowie, niezbędnej przebudowy ul. Balickiej, budowy i przebudowy niezbędnej infrastruktury technicznej. Rozbudowano linię tramwajową KST etap IIB wraz z układem drogowym (ul. Lipska – ul. Wielicka). Wprowadzono możliwości nabycia, w preferencyjnych cenach, przez organizatorów wydarzeń kulturalnych i sportowych, kongresów i innych imprez masowych, uprawnień do przejazdów środkami Komunikacji Miejskiej w Krakowie dla uczestników tych wydarzeń. Działanie takie ma na celu zachęcenie uczestników imprez masowych do zrezygnowania z transportu indywidualnego i skorzystania z komunikacji miejskiej. Doposażono przystanki komunikacyjne w nową infrastrukturę. Zakupiono 36 szt. niskopodłogowych tramwajów. Wycofano z ruchu i przeprowadzono likwidację 40 szt. starych tramwajów. Zakupiono 2 autobusy: 1 autobusu używanego z silnikiem Euro 6; 1 autobusu używanego z silnikiem elektrycznym; wycofano z ruchu i przeprowadzono likwidację 3 starych autobusów (Euro 1 i Euro 2). Zwiększono częstotliwość kursowania linii autobusowej 169 i tramwajowej 19, oraz dodawano kursy w miarę możliwości finansowych oraz korekty rozkładów jazdy na wnioski pasażerów celem zachęcenia do korzystania z komunikacji publicznej.

Łączny koszt realizowanych działań oszacowano na poziomie 46,6 mln zł.

3.1.2.6. Rozwój komunikacji rowerowej w miastach.

W ramach zadania w 2015 roku prowadzono budowę ścieżek rowerowych na terenie gmin: Miasto Bochnia, Czarny Dunajec, Miasto Gorlice, Miasto Nowy Targ, Skrzyszów, Stary Sącz, Szerzyny, Tarnów (wiejska). Starosta oświęcimski w ramach przebudowy dróg wybudował łącznie 338 m nowych ścieżek rowerowych.

W miejscowości Chelmiec zbudowano miasteczko ruchu drogowego. W Chrzanowie dostosowano torowisko do wymagań ścieżki rowerowej. W 2015 roku na zlecenie Gminy Kęty opracowana została dokumentacja projektowo-kosztorysowa na realizację inwestycji związanej z budową ciągu pieszo-rowerowego. W Niepołomicach utrzymywano ścieżki rowerowe w dobrym stanie (odtworzenie oznakowania poziomego). W Skawinie wyznaczono nowe szlaki rowerowe.

Na obszarze Krakowa zbudowano ogólnodostępny, zadaszony parking dla rowerów. Zamontowano 15 szt. podpórek rowerowych oraz 700 stojaków rowerowych. Przebudowywano chodniki w celu dostosowania do ruchu pieszego i rowerowego, budowano

nowe ścieżki rowerowe oraz remontowano istniejące. Ponadto utrzymano system roweru miejskiego KMK BIKE.

Łącznie nakłady finansowe wyniosły ponad 20 mln zł.

3.1.2.7. Wzmocnienie kontroli na stacjach diagnostycznych pojazdów

Do realizacji zadania zobowiązani są Starostowie oraz Prezydenci miast na prawach powiatu.

Starości: Brzeski, Limanowski, Nowotarski, Oświęcimski i Wielicki w 2015 roku przeprowadzili kontrolę wszystkich stacji diagnostycznych działających na ich terenie. Kontrole przeprowadzali również Starości: Dąbrowski (7), Krakowski (39), Nowosądecki (23) i Tatrzański (4).

Na terenie Tarnowa przeprowadzono 23 kontrole (100%) stacji diagnostycznych. Również w Nowym Sączu przeprowadzono kontrole wszystkich 15 stacji diagnostycznych.

W ramach obowiązków Prezydenta Miasta Krakowa na konferencji w czerwcu 2015 r. adresowanej do diagnostów i przedsiębiorców prowadzących Stacje Kontroli Pojazdów przedstawiono problem wysokiego zanieczyszczenia powietrza oraz wydano instrukcje dotyczące należytej weryfikacji poziomu spalin emitowanych przez pojazdy. W ramach nadzoru nad stacjami diagnostycznymi utrzymano współpracę z Komendą Miejską Policji w Krakowie. Wykorzystując fakt, że krakowska KMP dysponuje mobilnym sprzętem do pomiaru zadymienia oraz emisji spalin przeprowadzono działania kontrolne wobec pojazdów opuszczających stacje diagnostyczne po zakończonym przeglądzie okresowym. Czynności te objęły swoim zasięgiem 48 stacji kontroli pojazdów. Nie stwierdzono nieprawidłowości dotyczących przekroczenia dopuszczalnych prawem norm w zakresie emisji spalin. W ramach inicjatywy "Europejskiego Tygodnia Zrównoważonego Transportu" skoordynowano kilkudniowe przedsięwzięcie polegające na kontroli pojazdów uczestniczących w ruchu drogowym przez uprawnione organy. Ponadto czynności te miały charakter informacyjno - prewencyjny oraz zmierzały do wyeliminowania z ruchu pojazdów, które emitowały zanieczyszczenia przekraczające dopuszczalne normy. W trakcie opisanych działań funkcjonariusze Policji oraz Inspektorzy Transportu Drogowego zatrzymali 39 dowodów rejestracyjnych. Powodem zatrzymania była nadmierna emisja zanieczyszczeń.

W konsekwencji przekazania Komendzie Miejskiej Policji w Krakowie trzech mobilnych analizatorów spalin oraz w ramach ustaleń dotyczących kontroli emitowanych zanieczyszczeń przez pojazdy w ruchu drogowym funkcjonariusze zintensyfikowali działania w tym zakresie. Przeprowadzono 1033 kontrole pojazdów. Stwierdzono 306 nieprawidłowości w zakresie przekroczenia norm emitowanych zanieczyszczeń w efekcie czego kontrolowane pojazdy zostały wyeliminowane z ruchu do czasu usunięcia usterek.

3.1.3.1. Szczególny nadzór nad działalnością przemysłu w obszarach złej jakości powietrza

W 2015 r. Marszałek Województwa Małopolskiego wydał łącznie 63 decyzje dotyczące pozwoleń zintegrowanych, pozwoleń na emisję gazów lub pyłów do powietrza, zezwoleń na emisję gazów cieplarnianych i zgłoszeń instalacji. Przeprowadzono 1 postępowanie kompensacyjne w zakresie emisji pyłu tj. obniżenia emisji dopuszczalnej w EDF Polska SA

Oddział w Krakowie na rzecz Instalacji Zakładu Termicznego Przekształcania Odpadów w Krakowie prowadzonej przez Krakowski Holding Komunalny.

W Tarnowie w 2015 r. wydano 3 pozwolenia na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza oraz 1 zmianę pozwolenia zintegrowanego, ale w żadnym przypadku nie stwierdzono obowiązku przeprowadzenia postępowanie kompensacyjnego.

Starosta Krakowski przeprowadził 2 postępowania kompensacyjne.

Kontrola podmiotów eksploatujących instalacje, będącą źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza prowadzona była przez Starostę Brzeskiego (kontrola 2 podmiotów), Limanowskiego (2 podmiotów), Nowosądeckiego (8 podmiotów) oraz Oświęcimskiego (4 podmioty). Gmina Nawojowa przeprowadziła 6 kontroli przedsiębiorców dotyczących opalania pieców w okresie zimowym.

3.1.4.1. Samorząd Województwa, jako koordynator działań w kierunku poprawy jakości powietrza

W styczniu 2015 roku Województwo Małopolskie wraz ze Stowarzyszeniem Krakowski Alarm Smogowy rozpoczęło realizację projektu „Wdrażanie Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego – Małopolska w zdrowej atmosferze – Pomoc techniczna” współfinansowanego ze środków instrumentu LIFE oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie. Celem projektu było przygotowanie pełnego wniosku na realizację projektu zintegrowanego LIFE służącego wdrażaniu Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego, który następnie złożony został w Komisji Europejskiej w kwietniu 2015 roku. Ponadto, w dniu 8 kwietnia 2015 r. w Rabce-Zdrój podpisano porozumienie partnerów ubiegających się wspólnie o realizację projektu zintegrowanego LIFE, obejmujące deklarację współpracy i zaangażowania wszystkich partnerów w przygotowanie i realizację projektu. Komisja Europejska we wrześniu 2015 roku podjęła pozytywną decyzję o dofinansowaniu projektu. Projekt został uznany przez Komisję Europejską za najlepszy wśród 39 projektów zgłoszonych z całej Europy i za zgodą Komisji Europejskiej jego realizacja rozpoczęła się 1 października 2015 r.

W dniach 29-30 lipca 2015 r. uczestniczono w zorganizowanych w Republice Czeskiej warsztatach dotyczących instrumentów finansowych wsparcia termomodernizacji budynków jednorodzinnych. Spotkanie pozwoliło na wymianę doświadczenia w tym zakresie z Czechami, Słowacją oraz Bułgarią.

W dniu 1 października 2015 r. Województwo Małopolskie podpisało z Politechniką Krakowską porozumienie w sprawie współpracy dotyczącej kierunków działań w zakresie zmniejszenia emisji komunikacyjnych. W ramach współpracy 19 września 2015 r. przeprowadzona została akcja dobrowolnego badania emisji spalin. Pomiar prowadzony był na terenie Instytutu Pojazdów Samochodowych i Silników Spalinowych PK. W akcji wzięło udział kilkudziesięciu kierowców i każdy właściciel pojazdu otrzymał wydruk z wynikami badań oraz wskazówki jak obniżyć emisję spalin.

W październiku 2015 roku zorganizowało konferencję pt. „Małopolska w zdrowej atmosferze – narzędzia poprawy jakości powietrza dla samorządów, podczas której zaprezentowano m.in. krajową strategię poprawy jakości powietrza, nowelizację ustawy Prawo ochrony

środowiska, która dała samorządom większy wachlarz możliwości w walce z niską emisją, fundusze zarezerwowane na działania służące poprawie jakości powietrza.

Od 19 października do 14 grudnia 2015 r. we współpracy z Radiem Kraków przeprowadzona została kampania edukacyjno - informacyjna „Małopolska bez smogu”. Przez 8 tygodni, w 8 małopolskich miejscowościach uzdrowiskowych i wypoczynkowych, w których nie ma stałego monitoringu jakości powietrza prowadzono pomiary stężenia pyłu PM10. Na antenie rozgłosi oprócz relacji z miejscowości poruszano również wątki dotyczące zanieczyszczeń komunikacyjnych w Krakowie, metod walki ze smogiem, prezentacji wspólnych działań podejmowanych na rzecz poprawy jakości powietrza, informacji o dostępnych środkach finansowych na działania naprawcze, wpływu zanieczyszczeń na zdrowie. Dodatkowo, w listopadzie, na antenie Radia Kraków rozdano 200 zestawów oszczędności energii. Każdy zestaw zawierał 2 żarówki LED, ekran zagrzewnikowy, perlator umywalkowy, łazienkowy oraz reduktor prysznicy, broszurkę edukacyjną.

Porozumieniem „Razem przeciw smogowi” podpisanym 20 października 2015 r. Prezydenci Miast Krakowa, Nowego Sącza, Oświęcimia i Tarnowa wraz z Województwem Małopolskim zadeklarowali wolę wymiany doświadczeń dotyczących działań na rzecz ochrony powietrza. Inicjatywa ma na celu rozwój współpracy pomiędzy miastami prezydenckimi w dziedzinie wymiany dotychczasowych doświadczeń oraz formułowania nowych inicjatyw związanych z działaniami na rzecz poprawy jakości powietrza. Partnerska wymiana doświadczeń przyniesie przede wszystkim korzyści dla lokalnych samorządów.

3 listopada 2015 roku we współpracy z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie oraz Wojewódzkim Inspektoratem Ochrony Środowiska zorganizowano warsztaty dotyczące programu priorytetowego KAWKA, omawiając zakres dofinansowywanych działań oraz sposób wypełniania wniosku o dotację.

W 2015 roku przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego uczestniczyli w jednym spotkaniu Grupy Roboczej Ochrona Powietrza i Energetyka Sieci „Partnerstwo: Środowisko dla Rozwoju” przy Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska oraz w wyjeździe studyjnym do Austrii. Celem wizyty w Republice Austrii było poznanie sposobów przeciwdziałania przekraczaniu norm zanieczyszczeń powietrza, wymiana dobrych praktyk z zakresu zarządzania jakością powietrza oraz energetyki przyjaznej środowisku.

W ramach powołanego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Powietrza podzespołu „Lokalnych programów ochrony powietrza”, którego celem jest zwiększenie skuteczności wdrażania gminnych programów ograniczania niskiej emisji przedstawiciele UMWM uczestniczyli w 3 spotkaniach zorganizowanych w Krakowie, Nowym Targu oraz w Nowym Sączu.

W 2015 roku Województwo Małopolskie kontynuowało emisję odcinków „Małopolska w zdrowej atmosferze”. Przygotowano i wyemitowano w TVP Kraków trzy odcinki programu. Każdy z nich poświęcony był innej kwestii – emisji komunikacyjnej, termomodernizacji budynków oraz likwidacji niskiej emisji.

Departament Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego uczestniczył w opiniowaniu w zakresie ochrony powietrza założeń do gminnych planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe oraz powiatowych programów ochrony środowiska. W 2015 roku zaopiniowano 20 projektów założeń do planów

zaopatrzenia w ciepło dla gmin Maków Podhalański, Stryszawa, miasto Nowy Targ, Gorlice, Kamionka Wielka, Sułoszowa, Bobowa, Bolesław, Budzów, Jordanów, Sucha Beskidzka, Zawoja, Zembrzyce, Stary Sącz, miasto Tarnów, Brzeszcze, Sękowa, Książ Wielki, Zakopane, Mogilany oraz 3 programów ochrony środowiska dla powiatu wadowickiego, chrzanowskiego, brzeskiego. Ponadto Marszałek Województwa Małopolskiego objął patronatem 7 przedsięwzięć związanych z ochroną jakości powietrza w regionie.

3.1.4.2. Informacja o jakości powietrza w Małopolsce

W ramach umowy z Wydziałem Inżynierii Środowiska Politechniki Warszawskiej w 2015 r. kontynuowane były prognozy stężeń zanieczyszczeń powietrza, które są udostępniane na stronie www.malopolska.pl/powietrze. Prognozy te są częścią planu działań krótkoterminowych będącego elementem Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego. Na stronie www.malopolska.pl/powietrze publikowane są informacje o wprowadzeniu I, II lub III stopnia zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza w oparciu o dane z monitoringu prowadzonego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie oraz prognoz przygotowywanych przez Wydział Inżynierii Środowiska Politechniki Warszawskiej. W 2015 r. strona zanotowała 25 361 odsłon. Ponadto w czwartym kwartale 2015 roku podpisano umowę na przygotowanie nowej strony internetowej z prognoząmi jakości powietrza.

Z inicjatywy Prezydenta Miasta Krakowa w drugim półroczu 2015 roku zostało zawarte Porozumienie pomiędzy Gminą Miejską Kraków, Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie oraz Skarbem Państwa - Wojewódzkim Inspektoratem Ochrony Środowiska w Krakowie w sprawie zakupu urządzeń służących pomiarowi zanieczyszczenia powietrza. W ramach porozumienia została zakupiona mobilna, automatyczna stacja do pomiaru zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego, dwa poborniki pyłu zawieszonego, stacjonarna, automatyczna stacja do pomiaru zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego, ponadto podpisano umowę najmu na stacjonarną, automatyczną stację.

3.1.4.3. Edukacja ekologiczna mieszkańców

Edukacja ekologiczna Małopolan przyjmowała różne formy - organizowano spotkania informacyjne, prelekcje, warsztaty, konkursy ekologiczne, teatrzyki dla najmłodszych, rajdy rowerowe oraz szkolenia dla pracowników. W prasie oraz na stronach internetowych pojawiały się informacje, artykuły na temat szkodliwości spalania odpadów w piecach, oszczędności energii, promocji odnawialnych źródeł energii, korzystania z transportu publicznego, ścieżek rowerowych i wspólnego podróżowania. Wiele gmin prowadziło dystrybucję plakatów i broszur w zakresie szkodliwości spalania odpadów przy okazji informacji o obowiązkowej segregacji odpadów. Niektóre z małopolskich gmin zamieściły na swoich stronach internetowych stałe informacje nt. jakości powietrza w gminie. Niektóre z małopolskich miejscowości wykorzystały wydarzenia takie jak Europejski Tydzień Zrównoważonego Transportu, Europejski Dzień bez Samochodu, Międzynarodowy Dzień Ziemi do przeprowadzenia akcji edukacyjnych.

Gminy, które wykazały w sprawozdaniu prowadzenie działań w zakresie edukacji ekologicznej to Andrychów, Biskupice, Bochnia (miejska), Brzesko, Bukowno, Chelmek, Chelmiec, Chrzanów, Dąbrowa Tarnowska, Dębno, Gdów, Gorlice (wiejska), Jerzmanowice-

Przegonia, Jordanów (wiejska), Kalwaria Zebrzydowska, Kęty, Klucze, Kraków, Krzeszowice, Libiąż, Lipnica Murowana, Michałowice, Nawojowa, Niepołomice, Nowy Sącz, Nowy Targ (miejska), Ochotnica Dolna, Olkusz, Osiek, Pcim, Piwniczna Zdrój, Podegrodzie, Proszowice, Ryglice, Skała, Skrzyszów, Spytkowice (pow. nowotarski), Sucha Beskidzka, Szczucin, Tarnów (miejska), Tarnów (wiejska), Trzebinia, Wieliczka, Zabierzów, Zakopane, Zielonki. Starosta Brzeski, Dąbrowski, Limanowski, Nowosądecki, Oświęcimski, Suski, Tatrzański i Wielicki także przeprowadzili akcje edukacyjne.

Łączny koszt przeprowadzenia działań edukacyjnych na terenie Małopolski oszacowano na poziomie 1,1 mln zł.

3.1.4.4. Spójna polityka na szczeblu lokalnym uwzględniająca priorytety poprawy jakości powietrza

Poza ograniczaniem istniejących źródeł emisji, istotne jest również zapobieganie powstawaniu nowych źródeł, szczególnie poprzez właściwie prowadzoną politykę przestrzenną, energetyczną i gospodarczą.

W 2015 roku w Miejskim Domu Kultury w Andrychowie odbyła się konferencja pt.: "Jak zwiększyć skuteczność wdrażania gminnych programów ograniczania niskiej emisji" zorganizowana dla gmin Zachodniej Małopolski. Celem konferencji było zmobilizowanie małopolskich gmin do aktywniejszego korzystania ze środków, jakie na ochronę powietrza oferuje Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie oraz zwiększenie aktywności gmin przy realizacji lokalnych programów ochrony powietrza.

W gminie Chrzanów dokonano zmiany w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego fragmentu Starego Miasta w zakresie ochrony powietrza (obowiązek ochrony powietrza polegający na zapobieganiu powstawania i ograniczaniu wprowadzania do powietrza substancji według zasad określonych w przepisach odrębnych, wykorzystywanie do celów grzewczych rozwiązań niskoemisyjnych i ekologicznych)

W 2015r. na terenie gminy Olkusz zostały uchwalone miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. W planach tych zostały zawarte regulacje dotyczące zasad ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego. Zapisy powyższe ustalają między innymi wymagania w zakresie emisji substancji i zanieczyszczeń. Gmina Skała w realizowanych zamówieniach publicznych uwzględniała wymagania dotyczące ochrony środowiska, w tym ochrony powietrza. W opracowanej w 2014 roku Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Skała na lata 2014-2020 określono w głównych celach operacyjnych poprawę stanu środowiska naturalnego.

Przy Prezydencie Miasta Krakowa funkcjonuje Rada Programowa ds. Ochrony Powietrza w Mieście Krakowie, stanowiąca specjalistyczną komisję doradczą, która wspomaga działania Gminy Miejskiej Kraków w rozwiązywaniu problemów dotyczących stanu jakości powietrza w mieście. W 2015 roku odbyło się 5 posiedzeń Rady. Polityka przestrzenna gminy Kraków określana w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz planach miejscowych uwzględnia priorytety poprawy jakości powietrza i jest spójna z dokumentami odnoszącymi się do problematyki ochrony powietrza na szczeblu lokalnym. Wydział Architektury i Urbanistyki UMK prowadząc postępowania o ustalenie warunków zabudowy lub ustalenie lokalizacji inwestycji celu publicznego w wydawanych decyzjach

zamieszcza zapisy dotyczące warunków ochrony powietrza. W zakresie zmniejszenia emisji niskiej, w dokumentach planistycznych wprowadzane są wymagania dotyczące dopuszczalnych sposobów zaopatrzenia w ciepło, a także zapisy dotyczące sposobu pozyskania energii cieplnej na danym obszarze. Ustalenia w tej kwestii zawierają wszystkie miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego uchwalone w 2015 roku. Jednocześnie realizacja zagospodarowania przestrzennego zgodnie z planami miejscowymi zapewnia prawidłową obsługę komunikacyjną poprzez uwzględnienie sieci dróg zarysowanej w Studium dla całego miasta oraz doprecyzowanie układu drogowego na poziomie planów miejscowych. Uwzględnienie potrzeb komunikacyjnych dla nowych terenów inwestycyjnych ograniczy ryzyko powstawania korków i nasilenia emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych. Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego w Krakowie - Powiat Grodzki w roku 2015 w ramach podjętych działań inspekcyjno-kontrolnych stwierdził funkcjonowanie 120 kotłów na paliwo stałe. PINB w Krakowie - Powiat Grodzki każdorazowo pouczył właścicieli lub zarządców przedmiotowych obiektów budowlanych o ciążyących na nich obowiązkach, wynikających z ustawy Prawo budowlane, związanych z dokonywaniem stosownych kontroli stanu technicznego w zakresie zainstalowanych w budynkach kotłów oraz przewodów kominowych.

W ramach III naboru w listopadzie 2015 roku do programu KAWKA wnioski złożyły 22 gminy oraz 2 MPECe: Miasto Limanowa, Gmina Wadowice, Gmina Zawoja, Gmina Gorlice, Gmina Miejska Kraków, Gmina Sucha Beskidzka, Gmina Andrychów, Gmina Miasta Tarnowa, Gmina Wieprz, Gmina Chełmek, Gmina Libiąż, Gmina Chrzanów, Gmina Wieliczka, Gmina Stary Sącz, Gmina Rabka Zdrój, Gmina Miasto Jordanów, Gmina Skawina, Gmina Maków Podhalański, Miasto Grybów, Gmina Wolbrom, Gmina Proszowice, Miasto i Gmina Szczawnica, Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej spółka z o.o. w Nowym Sączu, Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej S.A w Tarnowie.

3.1.4.5. Poprawa warunków przewietrzania miast i ochrona terenów zielonych.

Gminy, na terenie których prowadzone były w 2015 roku działania w zakresie utrzymania terenów zielonych, sadzenia drzew i krzewów to Andrychów, Bochnia (miejska), Chrzanów, Dobczyce, Kęty, Kraków, Krzeszowice, Libiąż, Miechów, Myślenice, Oświęcim (miejska), Skala, Sucha Beskidzka, Tarnów, Wieliczka, Zabierzów, Zakopane. Działanie wykazał również Starosta Tatrzański.

Dodatkowo gminy Chrzanów i Miasto Nowy Sącz w 2015 r. wprowadziły zmiany do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego poprzez wprowadzenie wymogu zastosowania minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni działki budowlanej.

Od września 2015 roku w ramach Zarządu Zieleni Miejskiej działa Miejski Architekt Krajobrazu. Do jego obowiązków należy m. in. opiniowanie koncepcji i projektów w zakresie zagospodarowania terenów zieleni publicznej, nadzór nad wprowadzaniem standardów zakładania i pielęgnacji terenów zieleni czy sporządzanie projektów zagospodarowania terenów zieleni publicznej.

W strukturze przestrzennej Miasta Krakowa zachowuje się najważniejsze elementy struktury przyrodniczej poprzez wyodrębnienie kategorii zieleni dla obszarów chronionych oraz ciągów zieleni wzdłuż dolin rzecznych. W znaczącym stopniu nadal chronione przed zabudową są

tereny tzw. Zachodniego Klina Zieleni. Tereny o wysokich wartościach przyrodniczych objęte zostały Strefą kształtowania systemu przyrodniczego w obrębie, której wskazuje się zachowanie wysokiego wskaźnika powierzchni biologicznie czynnej oraz podporządkowanie przyszłego zagospodarowania interesom przyrody. Również w obrębie terenów zainwestowanych uwzględniono konieczność zachowania terenów zielonych, m.in. w celu zapewnienia prawidłowego przewietrzania. W odniesieniu do niewielkich terenów zieleni osiedlowej, które nie zostały wyodrębnione w Studium w zakresie ochrony i kształtowania środowiska i jego zasobów ze względu na jego skalę, zapewnia się możliwość ich wyznaczenia w planach miejscowych. Realizacja niniejszych zapisów będzie możliwa w ramach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, po podjęciu przez Radę Miasta Krakowa uchwał o przystąpieniu do ich sporządzania lub zmiany. Wszystkie uchwalone w 2015 roku miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego zawierają wymagania dotyczące dopuszczalnych sposobów zaopatrzenia w ciepło, a także zapisy dotyczące sposobu pozyskania energii cieplnej na danym obszarze. Biuro Planowania Przestrzennego, zgodnie ze swymi kompetencjami, zabezpiecza tereny stanowiące naturalne korytarze przewietrzania, w takich dokumentach planistycznych jak Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. W planach miejscowych w miarę możliwości wskazuje się odrębne przeznaczenia chroniące tereny zielone. Natomiast w terenach inwestycyjnych wyznacza się wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej.

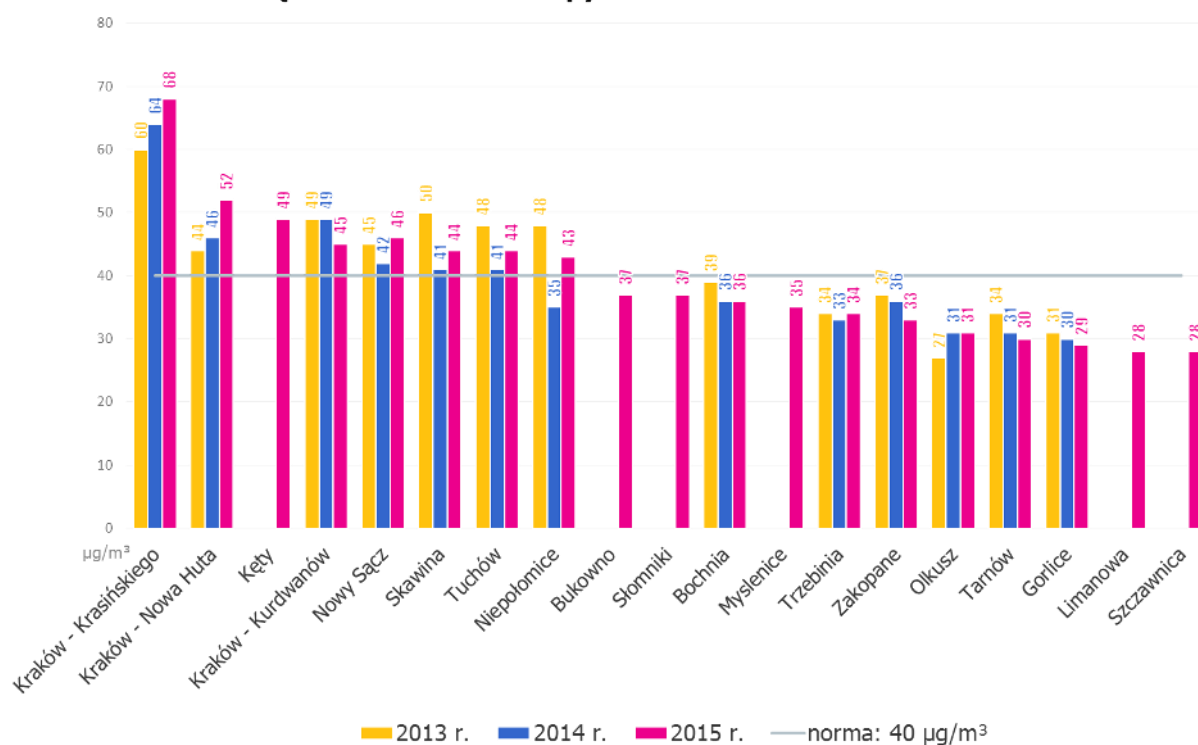
Środki finansowe wydatkowane w tym zakresie to ponad 3,3 mln zł.

IV. Zmiana poziomu zanieczyszczeń w powietrzu.

Zgodnie z oceną jakości powietrza za 2015 rok, wykonaną przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie przekroczenia wartości dopuszczalnej pyłu PM₁₀, ozonu oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wystąpiły we wszystkich strefach województwa małopolskiego. W Aglomeracji Krakowskiej oraz w strefie małopolskiej odnotowano przekroczenie wartości dopuszczalnej pyłu PM_{2,5}. Ponadto w Aglomeracji Krakowskiej przekroczona została średnioroczna wartość dopuszczalna dwutlenku azotu.

W 2015 roku na 8 z 19 stacji pomiarowych w Małopolsce przekroczona została wartość dopuszczalnego stężenia średniorocznego pyłu PM₁₀ wynosząca 40 µg/m³. Najwyższe poziomy stężenie zanotowano w Krakowie na stacji komunikacyjnej przy Al. Krasińskiego (68 µg/m³) i przemysłowej przy ul. Bulwarowej (Kraków – Nowa Huta) (50 µg/m³), Kętach (49 µg/m³), Nowym Sączu (45 µg/m³), Skawinie (44 µg/m³) i Tuchowie (44 µg/m³). W porównaniu do roku 2014 średnioroczne stężenia pyłu PM₁₀ utrzymują się na podobnym poziomie. Od roku 2013 można zauważyć generalną tendencję spadkową za wyjątkiem stacji w Krakowie na al. Krasińskiego i w Nowej Hucie.

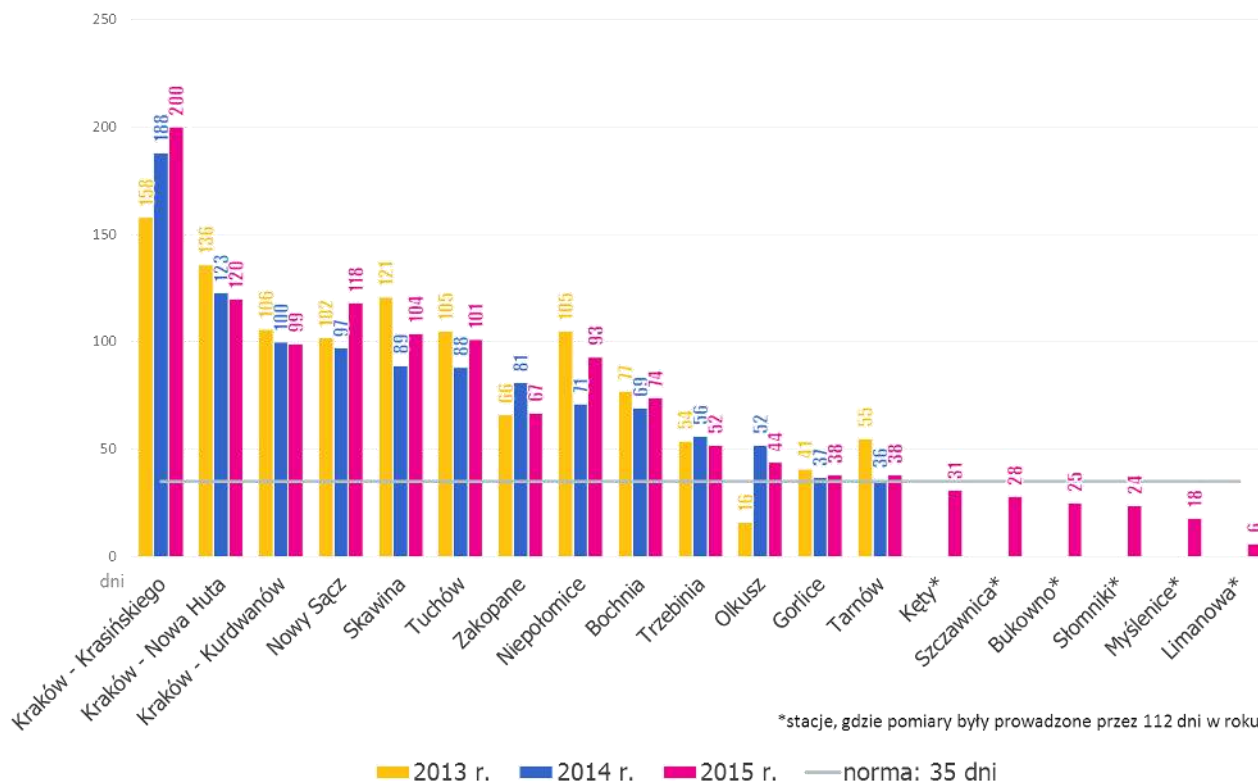
Stężenia średnioroczne pyłu PM10 w latach 2013-2015

źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie

Stężenie średniodobowe pyłu PM10 może przekraczać wartość 50 µg/m³ jedynie 35 dni w roku. W 2015 roku na wszystkich stacjach pomiarowych, z wyjątkiem tych, gdzie pomiary były prowadzone okresowo, wartości stężeń średniodobowych były przekraczane przez większą liczbę dni. W Krakowie przy Al. Krasińskiego przekroczenia tych stężeń występowały przez 200 dni, czyli ponad 1/2 roku. Na stacjach Kraków - Nowa Huta, Nowy Sącz, Skawina i Tuchów przekroczenia stężeń średniodobowych pyłu PM10 występowały przez ponad 100 dni w roku. Na przestrzeni lat 2013-2015 zaznacza się tendencja spadkowa liczby dni z przekroczeniami. Sytuacje takie odnotowano w Krakowie na stacji pomiarowej oddziaływania przemysłu przy ul. Bulwarowej i stacji tła miejskiego przy ul. Bujaka, Skawinie, Tuchowie, Zakopanem, Niepołomicach, Bochni, Trzebini, Gorlicach i Tarnowie. Wyjątek stanowi stacja pomiarowa przy Al. Krasińskiego w Krakowie, gdzie zaznacza się wyraźna tendencja wzrostu liczby dni z przekroczeniem normy średniodobowej pyłu PM10.

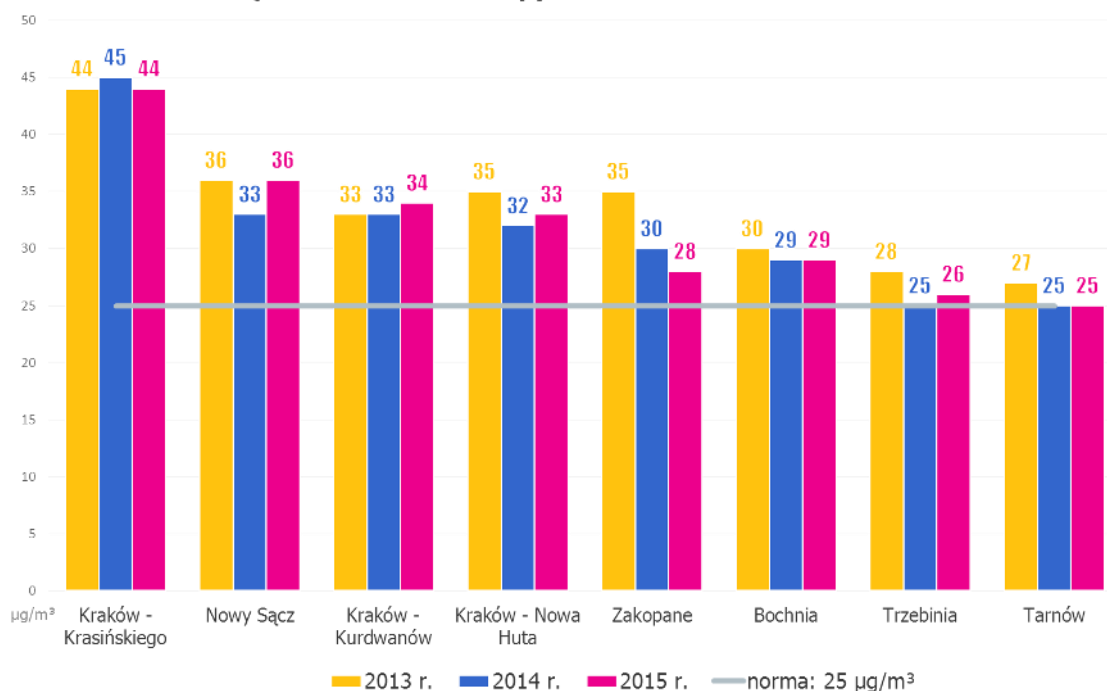
Liczba dni z przekroczeniem normy średniodobowej pyłu PM10 w latach 2013-2015

źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie

W latach 2013-2015 zanotowano przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu PM_{2,5} (25 µg/m³) we wszystkich punktach pomiarowych. W 2015 roku maksymalną wartość stężenia średniorocznego pyłu PM_{2,5} zanotowano na stacji pomiarowej przy al. Krasieńskiego w Krakowie (44 µg/m³). W ciągu tych trzech lat średnioroczne stężenia pyłu PM_{2,5} w Małopolsce zmniejszyły się od ok. 3% do 20%. Sytuację taką zaobserwowano w Krakowie - Kurdwanowie, Zakopanem, Bochni, Tarnowie i Trzebini.

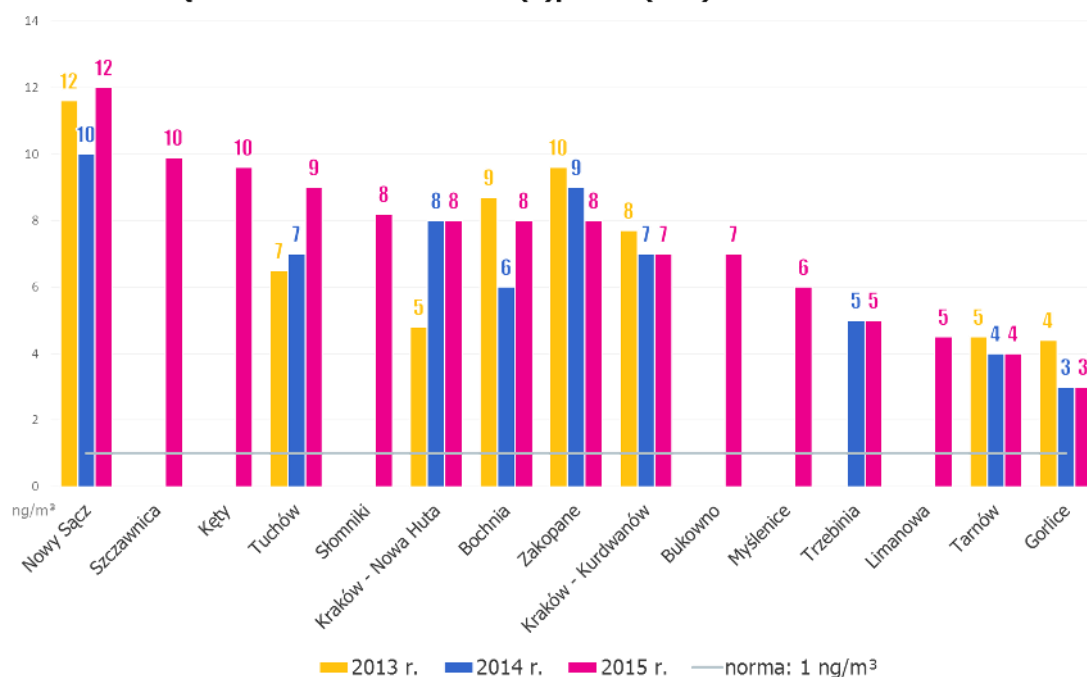
Stężenia średnioroczne pyłu PM_{2.5} w latach 2013-2015

źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie

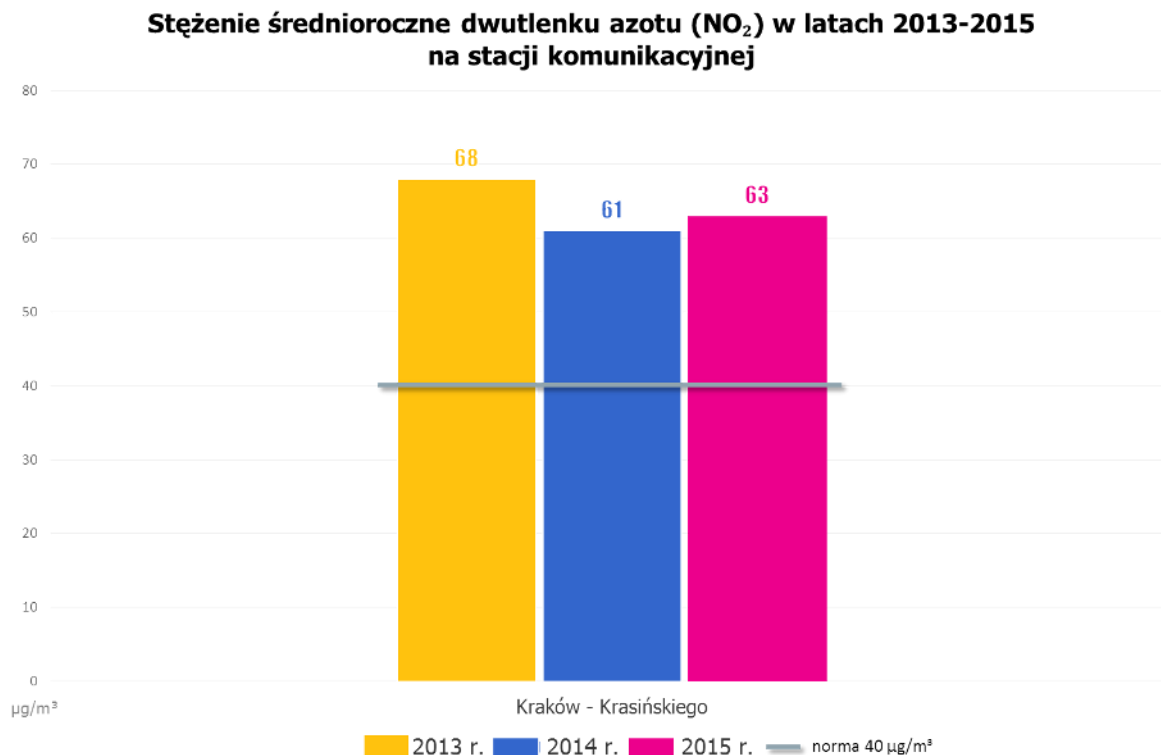
Stężenia średnioroczne benzo(a)pirenu w latach 2013-2015 mieściły się w granicach od 3 ng/m³ do 12 ng/m³. W 2015 roku stężenie średnioroczne benzo(a)pirenu 11-krotnie przekroczyło poziom docelowy (Nowy Sącz). Poprawę jakości powietrza względem 2013 roku stwierdzono w Nowym Sączu, Bochni, Zakopanem, Krakowie – Kurdwanowie, Tarnowie i Gorlicach. Wzrost poziomu średniorocznego benzo(a)pirenu nastąpił na stacjach Kraków Nowa – Huta i w Tuchowie.

Stężenia średnioroczne benzo(a)pirenu (BaP) w latach 2013-2015

źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie

Stężenie średnioroczne dwutlenku azotu przekroczyło poziom dopuszczalny ($40 \mu\text{g}/\text{m}^3$) zarówno w 2013, 2014 jak i 2015 roku na stacji komunikacyjnej przy al. Krasińskiego w Krakowie. W 2015 roku zanotowano spadek stężenia średniorocznego dwutlenku azotu o 7% względem roku 2013. Na pozostałych stacjach pomiarowych przekroczenia poziomu dopuszczalnego dwutlenku azotu nie wystąpiły.

źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie

Czynniki, które mogły wpłynąć na spadek stężenia niektórych z zanieczyszczeń w powietrzu to łagodne sezony zimowe, podejmowanie przez mieszkańców działań w zakresie likwidacji starych, niskosprawnych urządzeń grzewczych, zastępowanych podłączeniem do sieci ciepłowniczej, kotłami gazowymi, olejowymi czy wysokosprawnymi kotłami na paliwa stałe, szeroko rozumiana edukacja ekologiczna Małopolan, w wyniku której m.in. ograniczono spalanie odpadów w paleniskach domowych.